

[https://doi.org/10.52326/jss.utm.2026.9\(2\).10](https://doi.org/10.52326/jss.utm.2026.9(2).10)
CZU 343.98:343.13:159.98

CONCEPTUAL FOUNDATIONS, GENERAL CHARACTERIZATION AND PSYCHOLOGICAL PARTICULARITIES OF HEARING AS A CRIMINAL PROSECUTION ACTION

Vitalie Jitariuc *, ORCID: 0000-0002-9361-4460

Technical University of Moldova, 168 Stefan cel Mare blvd, MD-2004, Chisinau, Republic of Moldova

* Corresponding author: Vitalie Jitariuc, vjitariuc@gmail.com

Received: 05.12.2026

Accepted: 06.17.2026

Abstract. Examination constitutes the most frequently employed criminal investigative action; however, its conceptual foundations and psychological particularities remain insufficiently systematized in scholarly doctrine. The study proceeds from the hypothesis that a rigorous analysis of the conceptual framework and psychological dimension of examination contributes to enhancing the efficiency of this procedural activity. The research aims to analyze the conceptual foundations, general characterization, and psychological particularities of examination as a criminal investigative procedural act. The methodology combines doctrinal analysis and synthesis, the logico-juridical method, the comparative method, and the systematic and teleological interpretation of criminal procedural norms. The study systematizes doctrinal definitions of examination, establishes its character as an autonomous means of evidence collection, and critically examines the notion of "psychological contact". The research concludes that psychological contact does not constitute a tactical technique, but rather a precondition for applying forensic tactics, offering a novel perspective with direct practical implications for criminal investigation bodies.

Keywords: *examination, statements, criminal prosecution, criminal investigative action, means of evidence, evidentiary process, probative information, witness, aggrieved party, suspect, accused person, free narrative, tactical procedure, factual data, psychological rapport, circumstances of the case.*

Rezumat. Audierea reprezintă cea mai frecvent utilizată acțiune de urmărire penală; cu toate acestea, fundamentele sale conceptuale și particularitățile psihologice rămân insuficient sistematizate în doctrină. Studiul pornește de la ipoteza că o analiză riguroasă a cadrului conceptual și a componentei psihologice a audierii contribuie la eficientizarea acestei activități procesuale. Scopul cercetării constă în analiza fundamentelor conceptuale, a caracterizării generale și a particularităților psihologice ale audierii ca acțiune de urmărire penală. Metodologia îmbină analiza și sinteza doctrinară, metoda logico-juridică, metoda comparativă, precum și interpretarea sistematică și teleologică a normelor procesual-penale. Au fost sistematizate definițiile doctrinare ale audierii, s-a demonstrat caracterul său autonom de colectare a probelor și s-a realizat o analiză critică a noțiunii de „contact psihologic”. Studiul demonstrează că contactul psihologic nu constituie o tehnică tactică, ci

o condiție prealabilă pentru aplicarea procedeeelor criminalistice, oferind o perspectivă nouă cu implicații practice directe în activitatea organelor de urmărire penală.

Cuvinte-cheie: *audiere, declarații, urmărire penală, acțiune de urmărire penală, mijloc de probă, probatoriu, informații pronatorii, martor, parte vătămată, bănuit, învinuit, relatare liberă, procedeu tactic, date de fapt, contact psihologic, circumstanțe ale cauzei.*

1. Introducere

„Ascultarea persoanei care are cunoștință despre o anumită faptă sau împrejurare, în legătură cu cauza penală, respectiv informația obținută este, în opinia autorilor Em. Stancu și T. Manea, de natură să servească aflării adevărului”[1, p.177].

Audierea constituie nu doar o acțiune de urmărire penală eficientă și cea mai frecvent utilizată, ci și una indispensabilă în toate cazurile de efectuare a urmăririi penale. Nu în toate cauzele penale sunt dispuse și efectuate expertize judiciare. De asemenea, investigația poate fi realizată cu succes și fără prezentarea persoanelor sau a obiectelor pentru recunoaștere, fără efectuarea experimentelor judiciare ori a altor acțiuni procesuale prevăzute ca mijloace de colectare a probelor. Însă, în opinia profesorului V. A. Obrazțov, „...nici o cauză penală nu poate fi soluționată fără efectuarea audierilor. Cunoașterea caracteristicilor juridice și criminalistice ale audierii, a particularităților pregătirii și desfășurării diferitelor tipuri de audiere, precum și capacitatea de a le aplica în practică constituie o condiție esențială pentru atingerea scopurilor acestei acțiuni procesuale. Totodată, aceste cunoștințe sunt necesare și în cadrul efectuării altor acțiuni de urmărire penală cu caracter verbal, precum și al acelor acțiuni în a căror structură este inclus, ca element, modul verbal de obținere și verificare a informației cu relevanță criminalistică”[2, p. 35].

În știința procesual-penală, audierea este, de regulă, definită ca o acțiune de urmărire penală care constă în obținerea de la persoana audiată a unor informații privind faptele ce fac parte din obiectul probatoriului în cauză[3, p. 113] sau în obținerea de către organul de urmărire penală a declarațiilor referitoare la circumstanțele care au relevanță pentru soluționarea cauzei penale[4, p. 101].

În doctrină se întâlnesc și alte interpretări ale noțiunii de audiere, care precizează sau explică anumite aspecte ale acestei acțiuni procesuale. De exemplu, A. K. Gavrilov și S. P. Efimicev definesc audierea ca o acțiune a cărei esență constă „în obținerea de către organul de urmărire penală de la persoana audiată a unor informații privind evenimentul infracțiunii, persoanele care au comis-o, natura și mărimea prejudiciului, cauzele și condițiile care au determinat săvârșirea infracțiunii, precum și cele care au favorizat comiterea acesteia, precum și alte circumstanțe care prezintă importanță pentru cauza penală”[5, p. 277].

În opinia autorilor V. Jitariuc și V. Rusu „Audierea reprezintă interacțiunea dintre persoana interogată și reprezentantul organului de urmărire penală, cu scopul de a obține mărturii, adică informații (date, mesaje) despre faptele relevante pentru cauza penală”[6, p. 414]. Cercetătorul M. Gheorghiță descrie audierea ca fiind „...o acțiune de urmărire penală și de tactică criminalistică ce constă în obținerea, în corespundere cu prevederile Codului de procedură penală, de la persoana citată sau prezentată a declarațiilor referitor la circumstanțele și alte date ale faptei cercetate”[7, p. 517]. Autorii T. Osoianu, D. Ostavciuc, Iu. Odagiu și C. Rusnac susțin că „Audierea reprezintă un procedeu probatoriu, al cărui scop este dobândirea și fixarea de către organul de urmărire penală (instanța de judecată), în conformitate cu legislația în vigoare, a declarațiilor audiatului cu privire la informațiile cunoscute de acesta și care face parte din obiectul probatoriului în cauza penală” [8, p. 153].

Profesorul S. Doraș este de părerea că „Imaginațiile celor care au perceput fapte cu semnificație probantă nu pot fi cunoscute altfel decât prin transpunerea lor în cadrul unui proces de comunicare. În justiția penală, susține S. Doraș, acest proces se realizează prin actul procedural de ascultare (audiere), adică prin mobilizarea persoanelor ce dețin date probante privind împrejurările fapte penale pentru a le mărturisi în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată”[9, p. 358]. B. T. Bezlepkina definește audierea ca „...fiind un dialog oral reglementat de legea procesual-penală, între persoana cu funcție de răspundere în a cărei procedură se află cauza penală și martorul, partea vătămată, bănuitul sau învinuitul, dialog care se desfășoară în scopul obținerii unor date factuale (informații verbale) cu valoare probatorie” [10, p. 226; 11, p. 243].

Nu se poate să nu fim de acord cu autorul menționat în ceea ce privește faptul că audierea reprezintă un dialog, adică „o conversație între două sau mai multe persoane; acțiunea de a asculta și rezultatul acesteia”[12, p. 114], și nu o simplă transmitere unidirecțională de informații de către persoana audiată, fie în formă orală, fie în formă scrisă. Totuși, această definiție nu ia în considerare situațiile în care cercetarea cauzei penale este efectuată de un grup de ofițeri de urmărire penală. În plus, în afara definiției rămân acțiunile privind procedura de consemnare și documentare a desfășurării și rezultatelor audierii (activitatea de atestare, perfectare procedurală).

Operațiunile cognitive în cadrul audierii pot fi efectuate nu doar de persoana care conduce audierea, ci și de alți participanți la aceasta, de exemplu de apărătorul bănuितului sau al învinuitului, care participă la audiere, efectuată la cererea sa sau la cererea bănuितului ori a învinuitului; precum și în cazul audierii martorului, părții vătămate, inculpatului sau expertului în ședința de judecată. În ceea ce privește operațiunile de atestare (procedurale), acestea pot fi realizate, pe lângă organul de urmărire penală, și de persoanele audiate sau de alți participanți la audiere. Astfel, de exemplu, corectitudinea consemnării declarațiilor este confirmată chiar de către persoana audiată.

Trebuie de asemenea menționat că participanții la procesul penal nu au întotdeauna nevoie ca o persoană străină să îi determine să depună declarații. Mai mult, în practică există cazuri în care organele de urmărire penală nu doar că nu îi determină pe bănuiti, învinuiți să depună declarații, dar ignoră și numeroasele cereri prin care aceștia își exprimă dorința de a depune declarații și solicită efectuarea audierii.

Conform legislației în vigoare, audierea poate fi inițiată chiar de către participantul la proces. Astfel, potrivit opiniei lui A. A. Toporcov, „...legea conferă părții vătămate, bănuितului și învinuitului dreptul de a depune declarații. Dreptului acestor participanți de a da declarații corespunde obligația organului de urmărire penală și a instanței de judecată de a obține declarațiile, adică de a audia participantul respectiv la proces. Este evident că, în cazurile în care audierea are loc la cererea părții vătămate, bănuितului sau învinuitului, nu organul de urmărire penală determină participantul la proces să depună declarații, ci, dimpotrivă, participantul însuși determină organul în a cărei procedură se află cauza penală să obțină de la el declarațiile, să asculte informațiile comunicate și să le consemneze conform procedurii legale”[13, p. 101].

2. Materiale și metode

Baza teoretico-metodologică a cercetării privind esența, sarcinile și scopul audierii în procesul penal este constituită din ansamblul conceptelor, principiilor și teoriilor fundamentale dezvoltate în doctrina dreptului procesual penal, coroborate cu reglementările

legale în vigoare și cu practica judiciară relevantă în această materie. Cercetarea se înscrie într-un demers științific riguros, structurat pe două componente esențiale și complementare: fundamentul teoretic și instrumentarul metodologic.

I. Fundamentul teoretic

Fundamentul teoretic al cercetării este constituit din:

a) Teoriile generale ale probei și ale mijloacelor de probă, în special cele referitoare la procedeele probatorii, la funcțiile acestora în mecanismul de administrare a probelor și la rolul lor determinant în aflarea adevărului în procesul penal. Aceste teorii au fost analizate din perspectiva contribuției lor la configurarea cadrului conceptual al audierii ca procedeu probatoriu distinct, cu natură juridică proprie și funcții specifice în economia procesului penal.

b) Doctrina dreptului procesual penal – atât cea națională, cât și cea comparată –, valorificată în scopul identificării și sistematizării principalelor abordări teoretice privind esența juridică, sarcinile funcționale și finalitatea procesuală a audierii. Au fost integrate contribuțiile reprezentative ale autorilor din domeniul dreptului procesual penal care au tratat această instituție din perspectiva teoriei probelor, a garanțiilor procesuale și a principiilor fundamentale ale procesului penal echitabil.

c) Reglementările legale naționale și internaționale aplicabile în materia administrării probelor, inclusiv normele procesual-penale care guvernează efectuarea audierii, interpretate în lumina principiilor legalității, contradictorialității și aflării adevărului. Aceste reglementări au constituit suportul normativ indispensabil pentru evaluarea conformității practicii judiciare cu exigențele procedurale și cu standardele dreptului la un proces echitabil.

d) Practica judiciară relevantă, valorificată ca sursă complementară de cunoaștere și ca instrument de verificare a eficienței aplicative a normelor procesual-penale. Jurisprudența în materie a permis identificarea disfuncționalităților procedurale, a erorilor de identificare și a riscurilor de viciere a probelor obținute prin intermediul audierii, oferind astfel un suport empiric cercetării teoretice.

II. Instrumentarul metodologic

Din punct de vedere metodologic, cercetarea se întemeiază pe o combinație de metode științifice specifice științelor juridice, selectate și aplicate în funcție de natura obiectului de studiu:

e) Metoda analizei și sintezei, utilizată pentru examinarea detaliată a componentelor structurale ale audierii – condiții de admisibilitate, procedură de desfășurare, valoare probatorie – și pentru integrarea acestora într-o viziune unitară și coerentă asupra instituției.

f) Metoda logico-juridică, prin intermediul căreia au fost examinate relațiile de cauzalitate, conexiune și condiționare dintre normele procesual-penale aplicabile și efectele lor practice în cadrul urmăririi penale și al judecății.

g) Metoda comparativă, aplicată în scopul identificării similitudinilor și diferențelor existente între reglementările și practicile judiciare din diferite sisteme de drept procesual penal în materia audierii, cu accent pe garanțiile procesuale și pe standardele de fiabilitate a identificării.

h) Metoda interpretării sistematice și teleologice a normelor de drept procesual penal, utilizată pentru înțelegerea sensului și finalității reglementărilor aplicabile audierii în contextul mai larg al sistemului probator și al principiilor fundamentale care guvernează procesul penal.

3. Discuții și rezultate obținute

În cadrul procedurii de audiere se realizează nu doar atribuțiile participanților la procesul penal de a obține declarații, ci și dreptul acestora de a le face. Prin urmare, audierea, a cărei componentă esențială este depunerea declarațiilor, reprezintă o formă juridică de exercitare a dreptului bănuțului, învinutului și părții de a face declarații. În plus, stimularea persoanei audiate de a da declarații poate fi realizată nu doar de către reprezentantul organului de urmărire penală, ci și de către bănuț, învinuit însuși.

De exemplu, „stimularea” martorului, a părții vătămate sau a altui învinuit de a depune declarații poate avea loc și în cadrul audierilor efectuate de învinuit împotriva persoanei care îl incriminează, în conformitate cu litera „c” a alineatului 3 al articolului 14 din Pactul Internațional privind Drepturile Civile și Politice[14, pp. 30-50] și litera „d” a alineatului 3 al articolului 6 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale[15].

Codul de procedură penală al Republicii Moldova[16] include audierea în rândul acțiunilor de urmărire penală (acțiuni judiciare) - (art. 104-105, art. 111). Conform cerințelor Codului de procedură penală al Republicii Moldova, probe precum declarațiile martorilor, declarațiile părților vătămate, declarațiile bănuților, declarațiile învinuților și declarațiile expertului se obțin exclusiv prin intermediul audierii (art. 104, 105, 111 și 153 Cod de procedură penală al Republicii Moldova). Prin urmare, din perspectiva legii, audierea, la fel ca orice altă acțiune de urmărire penală, constituie un mijloc autonom de colectare a probelor.

Audierea, ca mijloc de colectare și verificare a probelor, dispune de tehnici proprii, care pot fi caracterizate drept mijloace de obținere a probelor: tehnici procesuale, tactice și psihologice.

Ținând cont de cele afirmate, despre fiecare acțiune de urmărire penală în parte, inclusiv audierea, se poate spune că reprezintă un mijloc autonom de obținere a informațiilor privind circumstanțele evenimentului investigat, caracterizat prin tehnici specifice de obținere și consemnare a informațiilor corespunzătoare (procesuale, tactice și psihologice), a căror aplicare, în cadrul procesului penal, se încadrează în atribuțiile organelor de urmărire penală și ale instanței de judecată.

Potrivit lui A. P. Râjacov, „Audierea reprezintă un fenomen juridic destul de complex. Aceasta poate și trebuie analizat nu doar ca o acțiune de urmărire penală, ca unul dintre mijloacele prevăzute de lege pentru colectarea și verificarea probelor, ci și din mai multe perspective: 1) ca instituție juridică; 2) ca unul dintre atribuțiile organelor de urmărire penală și ale instanței de judecată; 3) ca formă de manifestare a urmăririi penale, unul dintre mijloacele prevăzute de lege pentru incriminarea persoanelor vinovate de comiterea infracțiunii; 4) ca mijloc procesual de materializare a declarațiilor; 5) ca mijloc de apărare - pentru bănuț, împotriva suspiciunii; pentru învinuit, împotriva acușării aduse; 6) ca mijloc de protejare a drepturilor și intereselor legale ale victimei infracțiunii”[17, p. 24].

Ca instituție a dreptului procesual penal, audierea reprezintă un ansamblu de norme care reglementează activitatea organului de urmărire penală în ceea ce privește: 1) citarea pentru audiere a tuturor persoanelor a căror participare este considerată necesară, fie conform legii, fie conform aprecierii reprezentantului organului de urmărire penală (activitatea pregătitoare); 2) obținerea, depunerea și consemnarea declarațiilor persoanelor audiate (martori, părți vătămate, bănuți, învinuiți, experți), inclusiv prin utilizarea mijloacelor științifico-tehnice.

În majoritatea studiilor care abordează problema efectuării audierilor se menționează necesitatea stabilirii unui „contact psihologic”. Unii autori oferă o definiție și recomandări privind modul de realizare a acestuia, alții se limitează doar la definiție, iar unii îl menționează doar succint. Mulți indică în mod expres contactul psihologic cu persoana audiată ca element obligatoriu al recomandărilor tactice, o condiție necesară pentru atingerea obiectivelor audierii. În acest sens, S. G. Eremeev și A. F. Karavaev consideră stabilirea contactului psihologic drept „condiția inițială a desfășurării audierii” [18, p. 185].

În plus, A. N. Vasiliev a inclus „stabilirea contactului psihologic între ofițerul de urmărire penală și participanții la acțiunile de urmărire penală” în cadrul grupului de tehnici tactice privind psihologia relațiilor acestuia cu participanții la acțiunile de urmărire penală, tehnici care trebuie aplicate nu doar în timpul audierii, ci și în cadrul oricăror alte acțiuni de urmărire penală bazate pe comunicare [19, p. 60].

Stabilirea contactului psihologic reprezintă un element indispensabil al recomandărilor pentru desfășurarea unei audieri eficiente, indiferent de circumstanțele în care aceasta are loc. În același timp, deși termenul este menționat frecvent, numărul mențiunilor nu se transformă automat într-o calitate corespunzătoare, ba chiar, în multe cazuri, situația este inversă.

Analiza literaturii de specialitate a arătat că noțiunea de „contact psihologic” în criminalistică este adesea folosită ca o expresie atractivă, căreia îi sunt atribuite sensuri extrem de variate, neuniforme între diferiți autori și adesea fără legătură reală între ele. În aceste condiții, este firesc că nu există și nu poate exista o concepție clară privind metodele de stabilire și menținere a contactului psihologic, precum și criterii precise de evaluare a existenței și calității acestuia.

Un factor care adaugă un grad și mai mare de incertitudine îl constituie utilizarea, de către autori, a unor termeni criminalistici diferiți pentru a defini conceptul de „contact psihologic”, ceea ce face ca aceste definiții să fie practic incompatibile între ele.

Referindu-se la faptul că în literatura criminalistică conceptul de „contact psihologic” a primit diverse nuanțe și definiții, G. A. Zorin evidențiază următoarele variante de înțelegere, considerându-le necontradictorii între ele:

- condiție a acțiunii de urmărire penală;
- mijloc tactic sau metodă tactică;
- procedeu tactic;
- metodă tactică;
- etapă a acțiunii de urmărire penală;
- operațiune tactică (combinație);
- stare favorabilă a reprezentantului organului de urmărire penală sau a interlocutorului său;
- element al tacticii și strategiei criminalistice;
- abordare tactică centrată pe persoană [20, p. 332].

Această enumerare poate fi completată cu abordările lui A. N. Vasiliev și M. P. Maliutin, care utilizează termenii de „sarcină tactică” [19, p. 61] și, respectiv, „obiectiv tactic” [21, p. 114].

Definirea conceptului de „contact psihologic” prin utilizarea unei asemenea terminologii criminalistice specializate pare a fi necorespunzătoare, deoarece poate crea o imagine eronată asupra esenței sale. În literatura de specialitate se remarcă controversă [22, p. 277] față de abordarea precum că „contactul psihologic, în sine, nu constituie o tehnică de ordin tactic” [23, p. 56].

Formulând conceptul de „contact psihologic” ca o relație profesională și coordonată între reprezentantul organului de urmărire penală și martor, parte vătămată, bănuit sau învinuit, care se dezvoltă pe baza poziției procesuale corecte a reprezentantului organului de urmărire penală și a comportamentului persoanei audiate, corespunzător sau necontradictoriu cu obiectivele urmăririi penale, G. G. Dospulov subliniază, de asemenea, că „...acesta nu poate fi considerat o tehnică tactică a audierii” [24, p. 17].

Or, merită să fim de acord cu opinia potrivit căreia „...în spatele acestei categorii se află o stare particulară a relațiilor, care se formează în cursul comunicării interpersonale, o atmosferă specială favorabilă schimbului constructiv de informații și realizării altor obiective în cadrul activității de pregătire și desfășurare a acțiunii de urmărire penală” [24, p. 16].

Astfel, contactul psihologic nu reprezintă o tehnică criminalistică independentă, ci mai degrabă o condiție pentru aplicarea altor tehnici dezvoltate de tactica criminalistică. De exemplu, E. A. Ignatenko consideră contactul psihologic „...ca fundament pentru utilizarea tehnicilor tactice de influență” [25, p. 94].

Deși suntem de acord cu faptul că contactul psihologic servește drept „bază pentru aplicarea” diferitelor tehnici criminalistice, ridică obiecții opinia lui M. M. Șamsutdinov, care îl consideră „una dintre combinațiile tactice eficiente utilizate în cadrul audierii” [26, p. 187].

La rândul său, I. I. Aminov consideră că „Stabilirea contactului psihologic reprezintă una dintre etapele desfășurării audierii, etapă în cadrul căreia reprezentantul organului de urmărire penală trebuie să creeze condițiile care să asigure dorința persoanelor audiate de a intra în comunicare cu el” [27, p. 233].

Din diverse motive, nu pare a fi justificată delimitarea stabilirii contactului psihologic ca etapă separată a desfășurării audierii. În sprijinul acestei obiecții, este util să-l cităm pe autorul N. I. Porubov, care subliniază: „Contactul psihologic nu este o etapă separată a audierii și nici o tehnică tactică a acesteia. El trebuie să însoțească întregul parcurs al audierii, iar pentru stabilirea lui este necesară aplicarea unui set de tehnici tactice, determinate de cursul audierii, circumstanțele cauzei, existența probelor și personalitatea celui audiat” [28, p. 41].

Controversată este și definiția contactului psihologic propusă de M. P. Malyutin, care îl consideră prima țintă tactică a audierii, „a cărei atingere generează relații între reprezentantul organului de urmărire penală și persoana audiată, care favorizează obținerea de declarații adevărate și credibile, respectând în același timp normele legale și etice” [21, p. 114].

În concepția care prezintă contactul psihologic ca scop, adică ca un rezultat care trebuie atins, se neglijează necesitatea menținerii sale și probabilitatea ca acesta să fie ușor perturbat. În plus, comparând definițiile oferite de diferiți autori, se remarcă frecvent confuzia între însăși noțiunea de „contact psihologic” (ca anumită caracteristică, condiție sau stare a comunicării) și „stabilirea contactului psihologic” (ca proces orientat spre atingerea acestuia). În acest sens, V. G. Lukașevici a subliniat necesitatea analizării contactului psihologic pe două planuri: ca relații specifice care se formează între participanții la audiere și ca activitate de creare a acestor relații, desfășurată sub formă de comunicare [29, p. 36].

Având în vedere cele menționate mai sus, este necesară stabilirea unei delimitări clare și evitarea confuziei între noțiunile de „contact psihologic” și „stabilirea contactului psihologic”, întrucât primul reprezintă o caracteristică a unor condiții specifice, pe când al doilea trebuie înțeles ca un proces de pregătire și activitate orientat spre atingerea acestor condiții.

În plus, considerând contactul psihologic în cadrul audierii ca un rezultat al acțiunilor deliberate, precum și ca o stare și caracteristică a condițiilor de comunicare profesională,

acesta nu trebuie să fie definit prin terminologia adoptată în tactica criminalistică. În mod similar, la formularea definiției „stabilirea contactului psihologic”, trebuie evitată folosirea termenilor tactico-criminalistici, chiar dacă există tentația de a considera anumite tehnici psihologice de creare a contactului drept tehnici tactice, ceea ce ar permite în mod eronat clasificarea stabilirii contactului psihologic drept o combinație tactică. Totodată, trebuie diferențiate clar tehnicile utilizate pentru realizarea contactului psihologic de cele care vizează influențarea psihologică a persoanei audiate.

Se consideră că la aceste tehnici trebuie să fie incluse recomandările și metodele dezvoltate în cadrul psihologiei sociale, psihologiei comunicării și programării neurolingvistice. Înțelegerea esenței lor psihologice va contribui la aplicarea cât mai eficientă a acestora, creând condițiile favorabile pentru utilizarea ulterioară a tehnicilor speciale criminalistice, dezvoltate în cadrul compartimentului tacticii criminalistice.

4. Concluzii

Analiza conceptuală a audierii în calitate de acțiune de urmărire penală evidențiază rolul deosebit pe care această activitate procesuală îl are în mecanismul administrării probelor și în procesul de stabilire a adevărului în cauza penală. Studiul aspectelor teoretice și practice ale audierii permite constatarea faptului că aceasta reprezintă una dintre cele mai frecvent utilizate modalități de obținere a informațiilor relevante pentru investigarea infracțiunilor, având o importanță majoră în clarificarea circumstanțelor faptelor cercetate și în conturarea tabloului probator al cauzei. Totodată, cercetarea realizată demonstrează că audierea nu poate fi redusă la o simplă procedură formală de consemnare a declarațiilor unei persoane. Din punct de vedere procesual și tactic, această acțiune implică un ansamblu complex de activități desfășurate de organul de urmărire penală, care presupun dialogul cu persoana audiată, perceperea și analiza informațiilor comunicate, precum și consemnarea acestora în formele prevăzute de lege. În acest sens, audierea se caracterizează printr-o interacțiune directă între subiectul care conduce activitatea de urmărire penală și persoana audiată, interacțiune ce are drept scop obținerea unor informații cât mai complete și veridice despre faptele și împrejurările relevante pentru cauză.

Un element definitoriu al audierii îl constituie modalitatea de exprimare a declarațiilor de către persoana audiată. Acestea pot fi prezentate sub forma unei relatări libere, care oferă posibilitatea expunerii neîntrerupte a faptelor percepute, sau sub forma răspunsurilor la întrebările adresate de către organul de urmărire penală. Ambele modalități au o importanță practică deosebită, întrucât permit clarificarea unor aspecte esențiale ale cauzei și contribuie la completarea informațiilor necesare pentru elucidarea circumstanțelor infracțiunii. De asemenea, rezultatele audierii capătă valoare procesuală doar în măsura în care declarațiile obținute sunt fixate în mod corect și complet, în conformitate cu cerințele legislației procesual-penale. Consemnarea fidelă a declarațiilor, precum și confirmarea exactității acestora de către persoana audiată, reprezintă o garanție importantă a autenticității și fiabilității informațiilor obținute în cadrul acestei acțiuni de urmărire penală. Astfel, audierea se conturează ca o acțiune procesuală complexă, care îmbină elemente juridice, tactice și organizatorice și care are un rol determinant în activitatea de investigare a infracțiunilor. Eficiența acestei activități depinde nu doar de respectarea cerințelor procedurale prevăzute de lege, ci și de modul în care organul de urmărire penală reușește să valorifice dialogul cu persoana audiată și să asigure reflectarea fidelă a informațiilor obținute în actele procesuale.

Prin urmare, audierea rămâne un instrument esențial al procesului penal, contribuind în mod direct la realizarea unei cercetări complete și obiective a faptelor infracționale.

Conflicts of Interest: The authors declare no conflict of interest.

Referințe

1. Stancu E, Manea T (2017) *Tactică criminalistică: Curs universitar*. Vol. I. Ed. Universul Juridic, București. 224 p. ISBN 978-606-39-0115-7.
2. Obratsov VA (red) (2001) *Sledstvennye deystviya. Kriminalisticheskie rekomendatsii. Tipovye obraztsy dokumentov*. Yurist", Moskva. 501 p. ISBN 5-7975-0115-5.
3. Zhogin NV, Fatkullin FN (1965) *Predvaritel'noe sledstvie v ugovnom protsesse*. Moskva. 367 p. (Жогин Н. В., Фаткуллин Ф. Н. *Предварительное следствие в уголовном процессе*. Москва, 1965. 367 с.)
4. Strogovich MS (1970) *Kurs ugovnogo protsessa: v 2-kh t. T. 2. Poryadok proizvodstva po ugovnym delam*. Moskva. 516 p.
5. Borodin SV (ed) (1982) *Ugovnyy protsess*. Moskva. 578 p. (*Уголовный процесс*. Под ред. С. В. Бородин. Москва, 1982. 578 с.)
6. Jitariu V, Rusu V (2025) *Tratat de criminalistică. Partea a II-a. Tactica criminalistică*. Ed. Pro Universitaria, București. 1069 p. ISBN 978-606-26-2008-0.
7. Gheorghiță M (2017) *Tratat de criminalistică*. F.E.-P „Tipografia Centrală”, Chișinău. 671 p. ISBN 978-9975-53-834-3.
8. Osoianu T, Ostavciuc D, Odagiu Iu, et al (2020) *Tactica acțiunilor de urmărire penală*. Ed. Cartea Militară, Chișinău. 339 p. ISBN 978-9975-3366-0-4.
9. Doraș S (2011) *Criminalistica*. Ed. Cartea Juridică, Chișinău. 632 p. ISBN 978-9975-53-015-6.
10. Bezlepkina BT (2006) *Ugovnyy protsess Rossii. Obshchaya chast' i dosudebnye stadii (kurs lektsiy)*. KnoRus, Moskva. 487 p. ISBN 5-85971-260-X.
11. Bezlepkina BT (2012) *Kommentariy k Ugovno-protsessual'nomu kodeksu Rossiyskoy Federatsii (postateyny)*. Prospekt, Moskva. 748 s. ISBN 978-5-392-05322-3.
12. Oprea I, Pamfil C-G, Radu R, et al (2006) *Noul dicționar universal al limbii române*. 2nd edn. Ed. Litera Internațional, București. 1676 p. ISBN 978-973-675-307-7.
13. Toporkov AA (2012) *Kriminalistika: uchebnik*. Kontrakt, Infra-M, Moskva. 462 p. ISBN 978-5-98209-111-6.
14. *Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice*. Adoptat prin Rezoluția Adunării Generale a ONU nr. 2200 A (XXI) din 16 decembrie 1966, art. 9 alin. 4. In: *Tratate internaționale la care Republica Moldova este parte*. Vol. I. Chișinău, 1998. ISBN 9975-73-022-1.
15. *Convenție pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 04 noiembrie 1950*. Semnată de către Republica Moldova la 13 iulie 1995, Ratificată prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 1298-XIII din 24 iulie 1999. [online], [citat 06.03.2026]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115582&lang=ro
16. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova*. Legea Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 104–110 (2003). În vigoare din 12 iunie 2003.
17. Ryzhakov AP (2014) *Dopros: osnovaniya i poryadok proizvodstva*. Delo i Servis, Moskva. 190 p. ISBN 978-5-8018-0657-0.
18. Eremeev SG, Karavaev AF (2011) *Yuridicheskaya psikhologiya: uchebnoe posobie*. DGSK MVD Rossii, Moskva. 174 p.
19. Vasiliev AN (1978) *Problemy metodiki rassledovaniya ot del'nykh vidov prestupleniy*. Izd-vo Mosk. un-ta, Moskva. 71 p.
20. Zorin GA (2001) *Rukovodstvo po taktike doprosa: uchebno-prakticheskoe posobie*. YurLitinform, Moskva. 317 p. ISBN 5-93295-016-1.
21. Malyutin MP (2001) *Takticheskie priemy, ikh dopustimost' i ispol'zovanie dlya dostizheniya takticheskikh tsелей doprosa: dis. kand. yurid. nauk*. Krasnodar. 194 p.
22. Knyazikov AS (2014) *Taktiko-kriminalisticheskie sredstva dosudebnogo proizvodstva: dis. ... d-ra yurid. nauk*. Tomsk. 507 p.
23. Enikeev MI, Obratsov VA, Eminov VE (2007) *Sledstvennye deystviya: psikhologiya, taktika, tekhnologiya: uchebnoe posobie*. Prospekt, Moskva. 212 p. ISBN 978-5-482-01287-1.
24. Dospulov GG (1976) *Psikhologiya doprosa na predvaritel'nom sledstvii*. Yuridicheskaya literatura, Moskva. 112 p.

25. Ignatenko EA (2012) Psikhologicheskiiy kontakt kak osnova primeneniya takticheskikh priemov vozdeystviya na doprashivaemogo podozrevaemogo (obvinyaemogo). Istoricheskie, filosofskie, politicheskie i yuridicheskie nauki, kul'turologiya i iskusstvovedenie. Voprosy teorii i praktiki. Gramota, Tambov, № 6 (20), Ch. 2. ISSN 1997-292X. [online], [citat 12.03.2026]. Disponibil: file:///D:/bibliotecar/Downloads/hss20121123.pdf
26. Shamsutdinov MM (2005) Proizvodstvo predvaritel'nogo sledstviya sledstvennoy gruppoy (protsessual'nye, upravlencheskie i taktiko-psikhologicheskie aspekty): dis. kand. yurid. nauk. Kazan'. 265 p.
27. Aminov II et al (2012) Yuridicheskaya psikhologiya: uchebnik dlya studentov vuzov, obuchayushchikhsya po spetsial'nosti «Yurisprudentsiya». Yuniti-Dana, Moskva. 410 p. ISBN 978-5-238-01131-8.
28. Porubov NI (1998) Taktika doprosa na predvaritel'nom sledstvii: uchebnoe posobie. BEK, Moskva. 196 p. ISBN 5-85639-237-X.
29. Lukashevich VG (1993) Osnovy teorii professional'nogo obshcheniya sledovatelya: avtoref. dis. ... d-ra yurid. nauk. Kiev. 44 p.

Citation: Jitariuc, V. (2026). Conceptual foundations, general characterization and psychological particularities of examination as a criminal investigative procedural act. *Journal of Social Sciences*, 9 (2), pp. 120-129. [https://doi.org/10.52326/jss.utm.2026.9\(2\).10](https://doi.org/10.52326/jss.utm.2026.9(2).10).

Publisher's Note: JSS stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright:© 2026 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).